

neplatí. Ze soudní praxe, jak podrobně uvedena jest ve zdejším rozhodnutí ze dne 11. prosince 1923, Rv I 1056/23 čís. sb. 3279, lze odvoditi právní pravidlo, že stát ručí za škodu orgány jeho způsobenou za jistých případných dalších předpokladů jen pod tou podmínkou, že orgán jeho způsobil škodu u výkonu své služby nebo úřadu, na př. tedy při konání funkcí spadajících v obor jeho působnosti nebo při provádění vyššího rozkazu, což však tu sám žalobce popírá. Z těchto důvodů je tedy žaloba bezdůvodna: žalobce má právní nárok leda proti poškoditelům samým, vůči státu však mohl žádati jen za dobrovolný příspěvek ve smyslu zákona ze dne 18. března 1920, čís. 187 sb. z. a n. do 4 neděl od jeho vyhlášení, neboť k vůli takovýmto škodám výtržnostmi způsobeným, za něž stát neručí, právě tento zákon vydán jest. Když nešlo o výkon veřejné moci, nastávala by otázka, zda uplatňovaný nárok lze vůbec kvalifikovati jako nárok veřejnoprávní a patřil-li tedy vůbec před pražský zemský soud dle zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 4 sb. z. a n. avšak otázka ta je bezpředmětna, ježto námitka nepřislušnosti dovolaného soudu — šlo by jen o příslušnost místní — činěna nebyla a z úřední povinnosti k případné nepřislušnosti přihlížeti nelze, protože nejde o případ Šu 477 čís. 3 c. ř. s. Jistě ale je mylný náhled dovolatelův, že ručení státu za škodu vzniklou soukromníku z výkonu veřejné moci uznáno jest implicitě již tím, že řečeným zákonem čís. 4/1918 zřízeno pro uplatňování nároku z takového ručení zvláštní forum, neboť zákon tento není normou materiálního práva, nýbrž pouhým předpisem o příslušnosti, což plyne i z předpokladu Šu 92 úst. list., jenž jinak byl by úplně zbytečný.

Čís. 3648.

Obživly-li opožděným zaplacením vyrovnací splátky dle obsahu vyrovnání celé pohledávky všech věřitelů, nelze proti nároku na zaplacení celé pohledávky uplatňovanému jedním z věřitelů namítati, že šlo o nedovolenou zvláštní výhodu v jeho prospěch. Oživení pohledávek nastává samo sebou dlužníkovým prodlením.

(Rozh. ze dne 26. března 1924, Rv I 24/24.)

Vyrovnávací dlužník Alois T. zavázal se ve vyrovnání, že, nedodrží-li některé splátky, nastane ztráta lhůt proti ručitelům a obživení celé pohledávky proti dlužníku. Ježto dlužník nezaplatil žalobci včas druhé splátky, žaloval ho žalobce o zaplacení celé pohledávky. *Procesní soud prvního státního soudu* žalobě vyhověl, *odvolací soud* rozsudek potvrdil. *Důvody*: Doložka o obživení celé původní pohledávky, *dosud* nezaplacené, proti dlužníku a o ztrátě lhůt v usnesení, potvrzujícím vyrovnání, má za následek, že účinky ty nastávají, jakmile ujednané vyrovnání nebylo splněno včas, a to samy sebou, aniž by bylo třeba upozorňovati dlužníka a ručitele o tom, že věřitel použije těchto následků, pro případ nesplnění včas v jeho zájmu vyjednaných. Jsou to jen účinky, stanovené pro případ prodlení, a jakmile prodlení nastalo, nastaly i ony účinky. Prodlení v tomto případě bylo zjištěno a je bez významu, zdali

nastaly účinky ty pro všechny věřitele či jen pro toho, kdo se domáhá toho, co pro případ prodlení jest stanoveno. V tomto sporu žaluje jeden věřitel a dlužno proto zkoumati jen jeho nárok. Věřitel nebyl také povinen, když přijal druhou kvotu, opožděně placenou, oznamovati Aloisu T-ovi, že ji přijímá jen jako částečné placení na pohledávku nyní obživlou. Obě strany měly a mohly věděti, jaké účinky nastanou prodlením a měli zejména žalovaní s tím počítati. V okolnosti, že žalobce po dojití druhé kvoty v květnu 1923 nedopsal Aloisu T-ovi, nelze pro stanovisko žalovaných shledávati nějaký souhlas, když žalobce nebyl povinen oznámiti dlužníkovi, že se rozhodl použiti nastalých následků prodlení. Nemá proto také významu, zda jedná se o věc obchodní či obecnoprávní. Ostatně je zjištěno, že žalobce hned 3. května 1923 obrátil se na svého právního zástupce, by zakročil proti žalovaným, a z toho je patrné, že ihned použil toho, k čemu byl pro případ prodlení žalovaných oprávněn. Názor odvolatele, že placením druhé kvoty po splatnosti její činil Alois T. žalobci nabídku, je zřejmě neodůvodněným, neboť, kdo platí na svůj dluh, nečiní nabídku, nýbrž plní svou povinnost. Věřitel může sice odmítnouti částečné placení, a v tom případě dlužník z odmítnutí sezná, že placení se nepřijímá, v tomto případě však věřitel splátku přijal a tudíž nastalo placení. Nemělo by ani významu, by věřitel, když přijal a podržel druhou splátku, ještě vyrozumíval dlužníka a ručitele, že používá účinků nastalých prodlením. Vždyť dlužníci neměli vůbec již možnosti, tento účinek nějak odvrátiti, když druhá splátka nebyla včas zaplacená.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Podle obsahu soudně potvrzeného vyrovnání ze dne 19. ledna 1923 měli věřitelé žalovaného Aloisa T-a obdržeti od něho ve čtyřech lhůtách vyrovnací kvotu 50%ní a v případě nezaplacení některé ze splátek v určené lhůtě měla proti Aloisu T-ovi nastati ztráta lhůt a obživnutí celé původní pohledávky, pokud se týče jejího nezaplaceného zbytku. Žalovaný Alois T. má za to, že toto ujednání o obživnutí původních pohledávek (nezaplaceného jejich zbytku) jest podle třetího odstavce Šu 46 a Šu 53 vyr. ř. neplatné a že tedy není povinen, žalující firmě zaplatiti více než 50%ní kvotu vyrovnací. Na tuto, žalovaným uplatňovanou námitku neplatnosti nelze však v tomto sporu hleděti, poněvadž není zde předpokladů třetího odstavce Šu 53 vyr. ř. Ustanovení Šu 47 vyr. ř. nelze zde vůbec použiti, poněvadž nevztahuje se na výhody, poskytnuté dlužníkem některému věřiteli ve vyrovnání, nýbrž pouze na výhody, poskytnuté před uzavřením vyrovnání nebo po něm. Podle třetího odstavce Šu 46 vyr. ř. musí s věřiteli, jichž pohledávky nepožívají práva přednostního, býti ve vyrovnání stejně zacházeno, pokud nesouhlasí výslovně s odchylkou od této zásady. Jaký význam mělo ve vyrovnávacím řízení Aloisa T-a ono ujednání o obživnutí původních pohledávek vzhledem na uvedený předpis třetího odstavce Šu 46 a zvláště, zdali ujednání ono mohlo býti důvodem pro odepření soudního potvrzení vyrovnání podle Šu 50 čís. 1 vyr. ř. vzhledem na

ustanovení Šu 3 (2) vyr. ř., o tom nelze v tomto sporu rozhodovati, poněvadž vyrovnání bylo již příslušným soudem právoplatně potvrzeno. Vyrovnací věřitelé, kteří ujednáním oním by byli poškozeni, mohli by po případě podati žalobu podle §§ 58 a 59 vyr. ř., ale vyrovnávacímu dlužníku neposkytuje § 58 vyr. ř. žádného oprávnění. Podle Šu 53 (3) vyr. ř. ovšem i po právoplatném soudním potvrzení vyrovnání jsou všechna ustanovení tohoto vyrovnání neplatna, která poskytují jednotlivým věřitelům nedovolené zvláštní výhody, ale ani tohoto zákonného ustanovení nelze v tomto sporu užiti ve prospěch žalovaného dlužníka. Soukromoprávní význam ustanovení Šu 53 (3) vyr. ř. o neplatnosti nedovolených zvláštních výhod záleží totiž v tom, že vyrovnací věřitel nemůže s úspěchem žalobou vymáhati takovou zvláštní výhodu; ale v nynějším sporu není zjištěno a nebylo ani vůbec tvrzeno, že žalující firma nabyla proti ostatním věřitelům žalovaného Aloisa T-a nějaké zvláštní výhody oním ujednáním o obživnutí původních pohledávek; Alois T. naopak sám uvádí v dovolacím spise, že p r á v ě t a k, jako žalující firma i ostatní věřitelé obdrželi zaplacenou vyrovnací kvotu opožděně. Podle obsahu soudně potvrzeného vyrovnání tedy obživly celé původní pohledávky všech věřitelů v nezaplaceném zbytku, takže v š i c h n i věřitelé mohou je vymáhati na žalovaném Aloisu T-ovi právě tak, jako žalující firma, a o zvláštní výhodě jednoho věřitele proti ostatním nelze vůbec mluvit. Zdali ostatní věřitelé chtějí tohoto svého práva proti Aloisu T-ovi použiti čili nic, jest v tomto sporu nedůležité; stačí, že ho užiti mohou. Jestliže snad se ho vzdali na prospěch Aloisa T-a, jest to n o v é právní jednání, které nemá vlivu na nárok, vzešlý žalující firmě nesplněním vyrovnání včas a uplatněný již 7. května 1923 žalobou, která jest základem tohoto sporu. Ustanovení první věty Šu 57 vyr. ř. nelze v tomto sporu použiti proto, poněvadž nenastalo odsouzení dlužníka pro podvodný úpadek, které jest první podmínkou tohoto zákonného ustanovení. Druhé věty tohoto Šu 57, prohlášení potvrzené vyrovnání zmatečným, nedodrží-li ho dlužník včas a plně, nelze zde užiti proto, poněvadž jak dovolatel sám správně uvádí, tato věta se podle čl. III. zákona ze dne 26. dubna 1923, čís. 99 sb. z. a n. stala účinnou teprve 19. května 1923, kdy vyrovnací řízení Aloisa T-a bylo již dávno skončeno. Ostatně tato druhá věta Šu 57 mluvila by v neprospěch žalovaného Aloisa T-a, neboť podle ní mohla by žalující firma následkem toho, že dlužník včas a plně nesplnil potvrzeného vyrovnání, vymáhati na něm celou svou původní pohledávku v nezaplaceném zbytku bez ohledu na slevu, vyrovnáním dlužníkovi povolenou. Že ztráta lhůt a obživnutí původní pohledávky žalující firmy nastaly samy sebou bez prohlášení žalující firmy, jakmile Alois T. druhé splátky vyrovnací kvoty nezaplatil včas, plyne zřejmě z §§ 903, 904 a 918 obč. zák. Soud odvolací to správně a náležitě odůvodnil, proč se pcukazuje na toto jeho odůvodnění.

Čís. 3649.

K odporovatelnosti dle Šu 8 odpůřčího řádu není třeba, by pohledávka odporujícího věřitele již byla v době odporovatelného jednání co